

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਜੇ.ਜੇ.

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਿਧਬਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਸੁਖ ਰਾਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ;-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1957 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 194,

ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ-ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ-ਕਦੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ-ਨਿਯਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ-ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ 16) ਐੱਸ. 49-ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਗਿਫਟ ਡੀਡ ਕੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ- ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1961 ਦਾ 18)-ਐੱਸ. 2(ਜੀ)-ਘਰ-ਦਾ ਮਤਲਬ-ਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਪੈਂਤੜੇ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸੰਮਲਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਵਿਹੜਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ. ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਾਅ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਾਈ ਬਣਤਰਾਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਮਲਿਤ ਦੇਹ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ

ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਕਾਂਗੜਾ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ, ਮਿਤੀ 20 ਫਰਵਰੀ, 1957 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਜੀ.ਪੀ. ਜੈਨ (ਐਮ. ਐਲ. ਸੇਠੀ ਲਈ) ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ. ਗੁਪਤਾ, ਆਰ.ਐਸ. ਅਮੇਲ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਕੇ.ਸੀ. ਨਈਅਰ ਅਤੇ ਵੀ.ਸੀ. ਮਹਾਜਨ, ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.- ਇਹ ਅਪੀਲ ਪਿੰਡ ਸਿੱਧਬਾੜੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗੜਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 53 ਕਨਾਲ 10 ਮਰਲੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਸੀ 78, 616/20 ਤੋਂ 23, 191 ਅਤੇ 24 ਤੱਕ 1952-53 ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਦੇ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 118 ਵਿੱਚ ਟਿਕਾ ਬਾਹਗਾਨੀ, ਦੱਖਲ ਸਿੱਧ ਬਾੜੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਕਾਂਗੜਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਚਾਹ ਕੋਠੀ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ, ਇੱਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸੈਂਡ, ਦੋ ਬੈਰਕਾਂ, ਇੱਕ ਕੁਆਰਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਸੈਂਡ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੁਖਰਾਮ ਦਾਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਸਿੱਧ ਬਾਰੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੜਿਆ:-

- (1) ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ;
- (2) ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ;
- (3) ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਭਾਵ, ਸਾਲ 1912 ਤੋਂ 1931 ਤੱਕ, ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਅਤੇ 1931 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ;
- (4) ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ;
- (5) ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਅਤੇ ਰਿਟੇਨਿੰਗ ਦੀਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੋਠੀ, ਗੋਦਾਮ, ਬੈਰਕਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ;
- (6) ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁਣ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ
- (7) ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਸੀ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

- (1) ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 1954 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਚੂਲਜ਼, 1955, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਹਨ?
- (4) ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 3 ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਦਈ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (5) ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (6) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ?
- (7) ਰਾਹਤ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (ਨੰਬਰ 1, 1954) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ ਨਾ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ, ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੱਦੇ ਨੰ. 2 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਖੋਜ ਤੋਂ, ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ 97,611 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੇਵਲ 97,611 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਹੀ ਡਿਕਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਗਰਾਊਂਡ ਨੰਬਰ 10 ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 6 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਕੋ ਇਕ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ

(ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1961 ਦਾ 18) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਐਕਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"2. (ਜੀ) ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-

ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ-

(6) ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੀਤਵਾਰ, ਬਾਰਾ, ਖਾਦ ਦੇ ਟੇਏ ਜਾਂ ਘਰ ਜਾਂ ਕਾਟੇਜ ਉਦਯੋਗ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

(8) ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜਾਂ

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ 1961 ਦੇ ਐਕਟ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"4. (1)

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਕਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਨਿਹਤ ਹੈ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਨਿਹਤ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(1)

(2) ਸ਼ਮੀਲਤ ਦੇਹ ਉੱਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ;

(3)

ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। 41 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਪੇ-ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਲ 1912 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

1908-09 ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ, ਅਨੁਲਗ ਡੀ. 13, ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ, "ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ" ਦਰਜ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਰਾਏ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਈਸੇ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਣੇਸ਼ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ

ਬੱਤਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਉਪਕਰਾਂ ਦੀ ਰਕਮ 12-10-9, ਰੁਪਏ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਰੁ. 11-2-0 ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਸੈੱਸ ਹੈ।

1911-13 ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ, ਅਨੁਲਗ ਡੀ.4 ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਟੇਨਲੇ ਡੰਟਜ਼ੇ ਟਰਨਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਈਸੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ 29 ਅਗਸਤ, 1912 ਦੀ ਅਨੁਲਗ ਡੀ. 3 ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ, ਜੋ ਕਿ 29 ਅਗਸਤ, 1912 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਸਿੱਧਬੜੀ ਦੇ 170 ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰ-ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ, ਇੱਕ ਸੁਦਾਮਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਡੀਡ 49 ਕਨਾਲ 10 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜੋ ਕਿ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਸਿੱਧਬੜੀ ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸ਼ਮੀਲਾਤ ਦੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਸਨ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਨੇ ਸ਼ਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 49 ਕਨਾਲ 10 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਨੂੰ 1911-13 ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 4 ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਲਾਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ, ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1931 ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਮਿਸਟਰ ਸਟੀਫਨ ਡੇਵਿਸ ਰਿਲੀ ਡੰਟਜ਼ੇ ਟਰਨਰ ਨੇ ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਸੁਖਰਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 27,000 ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਦਾ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਬਾਗ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਗ ਲਗਾਏ।

1932-33 ਦੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ. 7 ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੇ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਨੇ ਡੀਡ ਆਫ ਗਿਫਟ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ. 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਤੱਥ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ. 12 ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਇੰਤਕਾਲ ਜੋ 1931 ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਸਟੀਫਨ ਟਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਖਰਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਵੇਲੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਇੰਤਕਾਲ 'ਤੇ ਬੇਲੀ ਰਾਮ, ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ, ਭੋਂਟੂ, ਕੇਹਲੂ, ਬੋਹਗਾ, ਰਿਝੂ, ਪੂਰਨ, ਮੰਗੂ, ਮੰਗਟੂ, ਸ਼ਿਬ ਰਾਮ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਲੰਬੜਦਾਰ, ਸਰਬਰਾਹ ਲੰਬੜਦਾਰ-ਮੋਹਨ ਨਾਥ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਸ਼ਮਲਾਤ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 53 ਕਨਾਲ 10 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਭਾਵ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਮਲਾਤ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇੰਤਕਾਲ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਹੁਣ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ",

ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਮਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਐਂਟਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਹ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਦੀ ਥਾਂ, ਸੁਖਰਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਹ ਹਸਬ ਰਸਦ ਮਲਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਦਰੱਖਤ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੰਤਕਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜੇ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਨੇ ਡੀਡ ਆਫ਼ ਤੇਹਫ਼ੇ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤੇਹਫ਼ੇ ਦੀ ਡੀਡ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1931 ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵੰਡ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਮੀਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਬੇਦਖਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੈਟਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ। ਇਹਨਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹਨ; ਰੁਸਤਮਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗ੍ਰੰਥ, 6 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨੇ 878 ਅਤੇ 883 'ਤੇ ਦੇਖੋ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਮੀਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਰੇਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ (1) ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਦੁਆ, ਜੇ.

"ਨੁਸਖੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਮੀਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ "ਇੱਕੋ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ' 'ਤੇ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕੋ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਹੈ? ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ। ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

"ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਇਸਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚਿਤਲੇ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 391 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇੱਕ

ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਹਿੱਤ ਦੁਆਰਾ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵ-ਹਿੱਤ ਨੇ ਮਲਕੀਅਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਭੇਗ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਕੀਮਤੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ, ਬਾਗ ਲਗਾਏ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾੜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦਲੀਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਜੀਵਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਾਨ ਸਿੰਘ (3) ਵਿੱਚ, "ਕਿ, ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਹੁਦਾ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।" ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਪੜਾਅ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਨੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਹਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਮਾਰਟੀਨਿਊ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ-

"ਜਿੱਥੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖੇਗਾ, ਉਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਕਾਸ਼ਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਵੇਗਾ।" ਮਹਿਜ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) (6) ਅਤੇ (8) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਧਾਰਾ (6) ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ (8) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ (6) ਵਿਚਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਬਾਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ (8) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਹਿ-ਸਾਂਝਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ

ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (6) ਅਤੇ (8) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ (6) 'ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸ਼ਬਦ 'ਘਰ' ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਥਾਂਵਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 60, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1949 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ 13, ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਪਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ, 1951 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੇਖੋ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਈ ਅਰਥ ਹਨ। ਛੋਟੀ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਥਰਡ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਖੰਡ 1 ਪੰਨਾ 927 'ਤੇ, 'ਘਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ: 1. ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਇਮਾਰਤ; 3. ਪਸ਼ੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਵਸਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਮਾਰਤ, 4. ਐਫ. ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ; 7. ਇੱਕ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ; ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਆਰਾਮ, ਜਮ੍ਹਾਂ, ਆਦਿ, ਬੀ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼. ਖੀਰੇਡੇ ਚੰਦਰ ਘੋਸ਼ਾਲ ਬਨਾਮ ਸਰੋਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਿੱਤਰ (5) ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ- "ਘਰ" ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਉਪਾਸਥੀ, ਬਗੀਚਾ, ਵਿਹੜਾ, ਬਾਗ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਲਈ।" ਸਟ੍ਰਾਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, ਤੀਸਰਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਖੰਡ 2, ਪੰਨਾ 1340 'ਤੇ, 'ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖੀਰੇਡੇ ਚੰਦਰ ਘੋਸ਼ਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੰਬਰ 7 'ਤੇ 'ਹਾਊਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਅਰਥ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਾਂਟ ਬਨਾਮ ਲੈਂਗਸਟਨ (6) ਵਿਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਜਿਵੇਂ ਕਿ:- "ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 'ਘਰ' ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਬਿਲਡਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਨੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀਆਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ 'ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਅਰਥ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਅਰਥ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸੰਮਿਲਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਵਿਹੜਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਿਕ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਰਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਾਈ ਬਣਤਰਾਂ ਨੂੰ 'ਸੰਮਿਲਤ ਦੇਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 'ਘਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ (8) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ (ਸੈਕਸ਼ਨ 11) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕਵਚਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਵਚਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕਵਚਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਈ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਦਾ

ਹੈ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ (8) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਬਾਡੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਥਿਤੀ, ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਟਰਨਰ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 41 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) (6) ਅਤੇ (8) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(3) (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 41 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4(3) (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਸ.

- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਲਾਹ. 144.
- (2) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1962 (2) ਪੰਜ. 300,
- (3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1934 ਲਾਹੌਰ 84
- (4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1924 ਲਾਹ. 389.
- (5) 7 ਆਈ.ਸੀ. 436.
- (6) 1900 ਏ.ਸੀ. 383.ਪੰਨਾ 390 ਤੇ

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।